

קא

ותיעול לחיבתא. את. וקנה. ואתתך ונשי בנך עמך: יט. ומכל דחי. מכל בקרא. תרין מפולא. תעיל לחיבתא לקיימא עמך. דכר ונקבא יהון: כ. מעופא לזנהי. ומן בעינא לזנה. מכל רחשא דארעא לזנהי. תרין מפולא. ייצלון לנתך לקיימא: כא. ואת סב לך. מכל מיכל דמתאכיל. ותקנוש לנתך. ויהי

יט וקבאת אל התבה אתה ובניך ואשתך ונשי בניך אתך: ומכל החי מכל- כ בשר שנים מכל תביא אל התבה להחית אתך זכר ונקבה יהיו: מהעוף למיניהו ומן הבהמה למינה מכל רמש האדמה למיניהו שנים מכל יבאו כא אליך להחיות: ואתה קח-לך מכל מאכל אשר יאכל ואספת אליך והיה

רס"ג (יט) להחיות. לחיות.

(יט) ומכל החי, אפילו שדים³⁰. שנים מכל, מן הפחות שבהם³¹ רש"י לא פחתו משנים, אחד זכר ואחד נקבה³². (כ) מהעוף למיניהו, אותן שדבקו כמיניהם ולא השחיתו דרכם, ומאליהן באו, וכל שהתיבה קולטתו הכניס³³. 30 ב"ר לא, יג: אפילו רחות. 31 "מן הפחות שבהם" ב"ר: "מכל מין ומין שבהם". 32 ב"ר יש כאן הוספה זו: "להחיות אתך, שלמים ולא טרפות". — והוא בוכזים קטן, א. 33 סנהדרין קח, ב.

רמב"ן (יט) מכל בשר וגו'. ידוע כי החיות רבות מאד, ומהן גדולות מאד כפילים וכראמים חולתם, והרמש הרומש על הארץ רב מאד גם מעוף השמים מינים רבים אין להן מספר, וכמו שאמרו רבותינו²³ מאה ועשרים מיני עופות טמאים יש במזרח וכלם מין איה הם, ולעופות טהורים אין מספר. והנה יצטרך להביא מכלם שילידו כמותם וכאשר תאסוף לכלם מאכל אשר יאכל לשנה תמימה לא תכלי אותם התיבה הזאת, ולא עשר כיוצא בה, אבל הוא נס החזיק מועט את המרובה²⁴, ואם תאמר יעשנה קטנה ויסמך על הנס הזה, ראה השם יתברך לעשותה גדולה כדי שיראו אותה בני דודו ויתמהו בה ויספרו עליה וידברו בענין המבול וכנוס הבהמה ווחיה ועוף לתוכה, אולי יעשו תשובה. ועוד עשו אותה גדולה ולמעט בנס כי כן הדרך בכל הניסים שבתורה או נביאים ולעשותם מה שביד אדם לעשות, והשאר יהיה בידי שמים. ואל תפתה לאמר²⁵ כי היו שלש מאות אמות באמות איש נח והיה גדול, שאם כן היו גם האנשים גדולים, גם החיה והעופות כדורות ההם גדולים עד שלקה העולם במבול. ועוד כי האמות אמות ארבעה עשר²⁶. תביא אל התיבה להחיות אתך. צוהו שיתעסק ארבעה עשר אותם בכניסתם בתיבה וישתדל בהם שיחיו, כאשר ישתדל לבנפשו.

ומלת והקמותי שאקיים את שבועתי. והקרוב אלי שזאת הברית ראב"ע רמו לקשת. וטעם ברית הסכמה, ודבר שבחרו שנים, והוא מגזרת ברו לכם איש (ש"א ז ח)²⁴. והמלה בסמוך ובמוכרת שוה²⁵, וכן שבית יעקב (תה' פה ב), ובנותיו בשבית (במד' כא כט). וי"א שברית גבול כרות²⁶. (יט-כ) ואחר שאמר שנים, ביאר שיהיו זכר ונקבה. ואחר שאמר כלל מכל החי. מכל בשר. פרט אח"כ מהעוף למיניהו, מן הבהמה למיניהו, ומכל רמש שהוא על האדמה. זה כלל לחיות השדה, וכן קטן וגדול שהוא נולד מזכר ונקבה. ויצאו כל הנולדים בלי התחברות שנים, וכן חיות המים שגם הדג יקרא בשר. והעד שאמר משה ואתה אמרת בשר אתן להם, הצאן ובקר וגו', אם את כל דגי הים (במד' יא כ) — ומלת תביא אל התיבה. מצוה על נח שלא יעזוב רק יביאם עמו להחיות זרע כל מין. ומלת יבואו אליך. שהם יבאו מעצמם, ולא ייגע לבקש אותם באיים ולצוד טופר על כך. 24 מן ב"ר, ששני צדדים כוורים ובוחרים בדבר מתוך הסכמה הודית. 25 המלה ברית היא שוה כנסמן ובנפד. 26 ברית מן בחר, כרת.

(כ) שנים מכל יבאו אליך להחיות. הודיעו כי מעצמם יבאו לפניו שנים שנים ולא יצטרך הוא לצוד אותם בהרים ובאיים, והוא יביאם בתיבה אחרי כן. ובמעשה²⁷ פירש שבאו זכר ונקבה וזה היה ככללם. אחרי כן²⁸ צוהו שיקח מכל הבהמה הטהורה שבעה שבעה, ובאלה לא אמר שיבאו אליו אלא שהוא יקח אותם, כי הבאים להנצל ולחיות להם זרע באים מאליהם, אבל לקחם נח, להקריב עולות לא גור שיבאו מעצמם להשחט, אבל לקחם נח, כי הצוואה של שבעה שבעה היתה כדי שיוכל נח להקריב מהן קרבן²⁹. וטעם הטהורה, הקב"ה פירש לו סימני הטהרה. אבל הכתוב יקצר לומר הטהור על פי התורה. ורש"י כתב את שעתידה

ממי המבול אתה וכל אשר אתך. אקיימנו לך, ובאת אל התיבה, רד"ק שאמרת לך שתנצלו בה ממי המבול. אתה ובניך, מכאן סמכו רד"ל³² שלא שמשו מטתם נח ובניו בתיבה שהרי הפרידם הכתוב בביאתם אל התיבה, שאמר אתה ובניך ואשתך ונשי בניך. וכן היה ראוי לו שיחוש וידאג להשחתת העולם ולא יתעסק בתאות הגוף אלא במאכל לדי לחיות. (יט) ומכל החי מכל בשר, מאשר ביבשה. שנים מכל, ר"ל שיהיו זוגות ואחר כך פירש הזוגות ואמר: זכר ונקבה יהיו. תביא אל התיבה, אחר שיבואו מעצמם לפני התיבה תכניסם אתה אל התיבה, והאיך יבואו מעצמם, שיעיר האל את רוחם שיבואו אל התיבה כמו שיבואו בכח הדמיון אל מקום המרעה כשירצו לאכול ואל מקום המים כשירצו לשתות. להחיות אתך, להחיותם אתך שתזמין להם מאכלם יום ביום. (כ) מהעוף למיניהו, מכל מיני העוף. וכן: ומן הבהמה למינה, ובכללה החיה כי חיה בכלל בהמה ובהמה בכלל חיה³³. יבאו, מעצמם יבואו אליך לפני התיבה ואתה תכניסם. להחיות, פירשנוהו³⁴.

23 חליץ טו, ב ושמ: מאה. 24 ב"ר ה. ה. 25 בדברי האבן עזרא (בפסוק טז). 26 ע"י עירובין ג, ב. 27 להלן ז, טו. 28 להלן ח כ-ג. 29 ובטור מוסף: וצ"ל לפירושו (של הרמב"ן) זמן הבהמה אשר לא טהרה היא" הכתוב אחרי (ו, ב) לאו אתקף לך דלעיל ודתיב

חזקוני (כא) מכל מאכל, לפי שיהא שם מכל האוכלים צריך לאסוף מכל המאכלים, שיש שאינו אוכל ממאכל זה ואחר אוכל.

ספורנו (כא) ואתה — עתה¹³ — קח... מכל מאכל. מאכלים שונים למינים שונים¹⁴.

(כא) ואתה קח לך, כיון שיבואו אליך להחיותם צריך שתזמין 32 סנהדרין קח, ב. ב"ר לא, יב. 33 חליץ ע, ב. 34 בפסוק יט.

13 ע"י אבן עזרא וחזקוני. 14 ע"י אבן עזרא וחזקוני.

שני ז א לָהֶם וְלָהֶם לְאֶכְלָהּ: וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים בְּנֵי עֲשָׂה: וַיֹּאמֶר
 יְהוָה לְנֹחַ בְּאֶ-אֶתְהּ וְכָל-בְּיִתְהּ אֶל-הַתְּבֵבָה כִּי-אֶתְהּ רְאִיתִי צְדִיק לְפָנַי
 בַּדָּוָר הַזֶּה: מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה תִּקַּח-לָךְ שְׁבַעַה שְׁבַעַה אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ

לך, ולהון למיכל:
 כב. ועבד נח, ככל,
 דפקיד יתיה, יי פן עבד:
 א. נאמר יי לנת, עול את
 וכל אנש ביתך לתיקתא,
 ארי יתך חזיתי, זכאי
 גודמי גודא הדין: ב. מכל בעינא דכנא, תסב לך, שבעה שבעה דכר וניקבא,

רטיג ז (כ) איש ואשתו, זכר ונקבה.

רשי (כב) ויעש נח, זה³⁴ בנין התיבה³⁵.

ז (א) כי אותך ראיתי צדיק, לא נאמר צדיק תמים, מכאן שאומרים מקצת שבתו של אדם בפניו, וכולו שלא בפניו³⁶.
 (ב) הטהורה, העתידה להיות טהורה לישראל, למדנו שלמד נח טהורה. שבעה שבעה, כדי שיקריב מהם קרבן בצאתו³⁷.
 34 ב"ד לא. יג. 35 דאין לומר ביאתו לתיבה דאם כן יעש השני (להלן ז, ה) למה לי. ועוד דכתיב אחריי בא אתה וכל ביתך וגו' (גור אריה). — ובד"ר מוסיף: "כאשר צוה אותו אלקים. לא הוסיף ולא גרע". 36 ב"ד לב. ג. 37 שם לר. ט.

רמבין להיות טהורה לישראל, מלמד שלמד נח טהורה. והנה מכאן שלא הוכשרו בקרבנות בני נח אלא בהמה טהורה ועוף טהור, וכן אמר בהבל מבכורות צאנו ומחלביהן (לעיל ד ד). אבל כל המניין הטהורים כשרין בהם³⁰, כדכתיב ויקח מכל הבהמה הטהורה ומכל עוף הטהור ועל עולות במזבח (להלן ח כ). והוסיף לישראל במצוה שיהיו כל קרבנותם מן הבקר ומן הצאן מן התורים ומן בני היונה³¹. וטעם גם מעוף השמים (להלן ז ג) הטהור, כי הכתוב נמשך למעלה.
 (כב) ויעש נח ככל אשר צוה אותו אלהים. שעשה את התיבה ואסף המאכל. ודרך הכתוב לאמר ויעש וכן עשה³², לכאור כי לא הפיל דבר מכל אשר צוה.

כל מיני העוף, וצוה שיתקן מיני מאכל לכן. ותועי רוח ישאלו, מה אכל כל עוף דורס, וכל חיה כמו האריה שלא יחיה כי אם מבשר. וזאת איננה שאלה, כי מי שלא ימצא בשר יאכל העשב ופרי העץ כאשר ירעב. וכן דרש²⁷ שיש בבהמות גדול והוא רועה אלף הרים טוב הוא להשמע'ת אונים, וכן עוף שיכסה אור השמש בכנפיו יש לו סוד, ואיננו כמשמעו. והשם צוה אל נח לעשות התיבה ימים רבים קודם בא המבול, וכאשר קרבו הימים צוה השם הנכבד שילך נח הוא וביתו אל התיבה. ובעבור צריכת הקרבן צוה השם הנכבד, שיקח מן הבהמה הטהורה ומן העוף הטהור שבעה זכרים ושבעה נקבות.
 בחילוף מקום האותיות. 27 ויקראי כב. י.

ז (א) ויאמר ה' לנח. הודיעו השם כי במדת רחמים³³ ימלט אותו ואת ביתו ויחיה מהם זרע לדורות, וזה טעם לחיות זרע על פני כל הארץ (פסוק ג), כי מתחלה אמר להחיות אתך (לעיל ו ט), ורמז לו עתה במדת רחמים על הקרבן להודיע אותו שישעה אבהמה טהורה קאי. 30 ע"י ב"ד (לד, ח): "נחבונן [נח]. אמר מפני מה צויתי הקב"ה וריבה בטהורים יותר מן הטמאים אלא להקריב מהן קרבן". ובדאי הקריב מכל המינים הטהורים, שהרי מכלם נצטווה ליקח שבעה שבעה. אבל בפרי"א (כג, עמ' נה, ב) נאמר שלא הקריב רק ממינים שעתידים להיות קרבן על גבי המזבח (וע"י בד"ל שם, שח). 31 ויקרא א, ב, יד. 32 כוון לכתוב: ויעש משה ככל אשר צוה ה' אותו כן עשה (שמות מ, טז). 33 כוהר נח (סו, א): ויאמר ה' לנח וגו' ארי"ש אמאי בכלהו אלהים והכא י"י, מאי שנא הכא דאתמר י"י שמא עלאה דרחמי אלא וכו'.

מכל מאכל לצרכך ולצרכם והמאכל הוא הפירות והזרעים ור"ק והעשבים וגם החיות הטורפים יאכלו גם כן כמו האחרים ולא אכלו בשר כמו שלא אכלו בתחלת הבריאה כמו שכתבנו בפסוק ויעש אלהים את חית הארץ למינה (א כה).
 (כב) ויעש נח, עשה התיבה ככל אשר צוה אותו אלהים, בארכה, ברחבה ובקמתה, ובקנים ובמאכל שאסף לתוכה כן עשה הכל כמו שצוהו אלהים.

חזקוני (כב) כן עשה, זה כינוס המאכל²⁵.
 ז (א) ויאמר ה', "ויאמר" קמא²⁶ מדת הדין, אבל האי דמישעתי בהצלה כתיב ביה מדת הרחמים.
 (ב) מכל הבהמה הטהורה, פרש"י: למדנו שלמד נח טהורה. וא"ת הא אמרינן בובחים²⁷ טמאים וטהורים בההיא שעתא מי הוו, ומשני אין הוו. ומנא ידע, העבירם לפני התיבה, כל שהתיבה קולטת טהור, אין התיבה קולטתו טמא. אלמא לא ידע מי טהור ומי טמא אלא מתוך קליטת התיבה ומאי האי דקאמר שלמד נח טהורה, אלא י"ל דהכי הוה פירושא: מנא ידע מי דבך במינו ומי לא דבך במינו בין טמאים בין טהורים, ומשני כל שהתיבה קולטתו וכו' וטהרה וטומאה דהתם דאמרינן קולטתו טהור לא קולטתו טמא. שייך גבי ערוה, כדאמר בעריות: אל תטמאו
 25 מפני שסמך לו הציווי לכינוס המאכל מפרש כן. ורש"י פירש: "ויעש נח. זה בנין התיבה". 26 לעיל ז, יד. 27 ובחים קטו, א.

ז (א) ויאמר ה' לנח, אמר לו שיכנס אל התיבה קודם בא המבול, כי אותך ראיתי צדיק לפני, וראוי לך שתמלט אתה וכל ביתך מן המבול כדי ליישב את העולם.
 (ב) מכל הבהמה הטהורה תקח לך, כמו שיבואו לפני התיבה תכניסם עמך, וזה לא אמר לו מתחילה, אלא שיביאם אל התיבה שנים שנים זכר ונקבה ועתה אמר לו שיבואו מן הטהורה שבעה שבעה זוגות ומן הטמאה זוג אחד, והוא איש ואשתו או שנים זוגות. והאיך ידע נח הטהורה ושאינה טהורה, אפשר שהאל אמר לו סימני טהרה כדי שיעשה מהם קרבן בצאתו מן התיבה, או נאמר כיון שאמר לו האל שבעה מן הטהורה וכאו אל התיבה מעצמם, כולם כמו שכתבנו³⁵, אותם שראה נח שבאו שבעה שבעה, ידע שהם טהורים, אבל זה הפירוש לא יספיק לעוף שבאו שבעה שבעה בין טמאים בין טהורים, ועל כל פנים צריך לנו לפרש שהקב"ה מסר לנח סימני טהרה בין בבהמה בין בעוף, אלא אם כן נאמר שלא באו שבעה אלא מהעוף הטהור כמו מן הבהמה הטהורה. ומה שאמר גם מעוף השמים שבעה שבעה.

ספורנו ז (א) כי אותך ראיתי צדיק, לא ביתך, לפיכך — אתה וכל ביתך, כי בשבילך כלבד אמלטם.
 (ב) הטהורה. שהיו אז כולם כשרים להקרבה¹⁵, כמו שהזכירו רבותינו ז"ל¹⁶, וכמו כן בסגולת מזונה¹⁷, על היפך "ונטמתם בס" (ויק' יא מג)¹⁸.
 15 ולא רק אותם שהותרו לישראל להקריב. רמב"ן.
 16 ומהמינים הטורפים הם טמאים ומטמטמין הנפש. 18 שדרשו בו: ונטמטם בס (וימא לט א).
 35 לעיל ז, יט.

קג

ג ומן הבהמה אשר לא טהרה הוא שנים איש ואשתו: גם מעוף השמים שבעה
ד שבעה זכר ונקבה לחיות זרע על פני כל הארץ: כי לימים עוד שבעה
אנכי ממטיר על הארץ ארבעים יום וארבעים לילה ומחיתי את כל-

ימן בעירא, דליתקא
דכנא [נ"י דליתוהי דכין].
תריז דכר ונקבא: ג. אף
מעופא דשמאי, שבעה
שבעה דכר ונקבא,
לקימא זרעא על אפי
כל ארעא: ד. ארי לזמן יומין עוד שבעה, אגא מחית מטרא על ארעא, ארבעין יומין, וארבעין לילין, ואמחי. ית כל

רס"ג (ד) היקום, כולל כל חי ופורה.

(ג) גם מעוף השמים וגו', בטהורים דיבר הכתוב, וילמד³⁸ סתום רש"י
מן המפורש.

(ד) כי לימים עוד שבעה, אלו ז' ימי אבול של מתושלח הצדיק³⁹
שחס הקב"ה על כבודו ועכב את הפורענות⁴⁰. צא וחשוב שנותיו
38 "זילמד", בד"ר: "למדו". 39 שם לב, ז. 40 "הפורענות", בד"ר מוסיף:

ז (ד) כי לימים עוד שבעה, כי ביום השביעי ימטיר עד סוף ראב"ע
ארבעים יום, הנה זה היה בעשור לחדש השני²⁸, ובסוף המ"ם
28 שהגשם התחיל ב"ז לחדש השני נמצא ש עכבת הימים התחילו ב"י לחדש.

ר"ל הטהור, וסמך על מה שאמר הטהורה, לפיכך אמר ג, ומה רד"ק
שבאו שבעה מן הטהורים ושנים מן הטמאים, לא לעשות קרבן
בצאת נח מן התיבה לבד, שאם כן די לו בפחות משבעה, כי לא
ראינו שהקריב נח אלא פעם אחת, ואם הקריב יותר יכול³⁶
להקריב מן הנולדים מהם לשנה או לשנתים או יותר, אלא מה
שרצה האל להשאיר מן הטהורה שבעה כדי שיאכלו מהם נח
ובניו והבאים אחריהם, בהרבות מיני הטהורים לפי שהיה רוצה
להתיר לו בשר לאכול מה שלא התיר לאדם שלפניו. ואעפ"י
שלא מנע ממנו שום בשר מהטמאות כמו שאמר כל רמש אשר
הוא חי לכם יהיה לאכלה (להלן ט ג) עד שמנעה מבני ישראל³⁷
הקדושים, אף על פי כן לפי הטבע הטהורות טובות למאכל בני
אדם יותר מהטמאות וברוב לא יאכלו בני אדם בשאר האומות
הטמאות אלא מפני רעב לפיכך היה צריך להשאיר בבהמות
הטהורות יותר מן הטמאות כדי לאכול מהם ולחיות זרע, אע"פ
שהכתוב לא אמר אלא לחיות זרע, לפי שהעיקר הוא לחיות זרע
כדי שימצאו הדורות הבאים אחר נח ובניו כדי סיפוקם מהם. ואין
לשאול למה שבעה ולא ששה או שמונה או יותר, כי האל ראה
בחכמתו כי שבעה צריך ויספיקו³⁸, ויותר לא תכילם התיבה.
ופירוש איש ואשתו, זכר ונקבה, ואמר איש ואשתו בדרך
השאלה. וכאשר הזוגות שוות באיכות אחת, אמר אשה אל
אחותה (שמות כו ג) וכאשר אינם שוות באיכות אחת וראוים
להזוג זה עם זה כמו זכר ונקבה, אמר איש ואשתו. ומה שאמר
ומן הבהמה אשר לא טהורה היא, ולא אמר טמאה, כן הוא דרך
הכתוב במקומות [רבים]³⁹, וכן אשר לא יהיה טהור (דברים כג
יא), כי לא טהור הוא (שמו"א כ כו) ואשר לא טוב עשה (יחזקאל
יח יח), לא טובה השמועה (שמו"א ב כד), ולהכרית גוים לא
מעט (ישעיה יז) והדומים להם. פעם ידבר במקום, פעם במכחיש
והכל אחד. ורד"ל⁴⁰ למדו מזה שלא יוציא אדם דבר מגונה מפיו,
ואמרו לעולם יספר אדם בלשון כבוד⁴¹.

(ג) גם מעוף השמים, פירשנוהו בפסוק שלפניו ופירוש על פני כל
הארץ כמו שפירשנו בפסוק ויעש אלהים את חית הארץ (לעיל א
כה) כי מקומותיהם מחולקים על פני כל הארץ.

(ד) כי לימים עוד שבעה, וצוהו שיכנס לתיבה שבעה ימים קודם
36 בנר: וכל. 37 ע"פ שאר כ"י והנר. בכ"י: מבני אדם. 38 בנר: כי
יספיקו שבעה לצורך. 39 ע"פ הנר. 40 פסחים ג, א. 41 "כבוד" -
בנר: נקיה, וכ"ה בגמ' שם.

רמב"ן אל קרבנו, ובזכות קרבנו יקיים העולם³⁴ ולא יכרת עוד מפני מי
המבול. ועל כן מזכיר בו שם המיוחד כי בכל ענין הקרבנות לא
יזכיר אלהים, כאשר אזכיר בהגיעי לשם³⁵ בעזרת השם. בא אתה
וכל ביתך אל התיבה. עשה נח את התיבה ימים רבים קודם
המבול, וכאשר קרב עת המבול בחדש השני בעשור לחדש³⁶ חזר
וצוהו שיבא הוא וכל ביתו בתיבה, הוא שאמר³⁷ לו בראשונה
אתה ובניך ואשתך ונשי בניך (לעיל ו יח), והודיעו כי בזכותו
לבדו ינצלו, שלא אמר אתכם ראיתי צדיקים לפני. וצוה שיקח
הוא ויביא מן הבהמה הטהורה ומן העוף הטהור שבעה שבעה,
והודיעו יום המבול שבו יבא אל התיבה, וכן עשה, שבעצם היום
הזה בא נח, וזהו טעם מפני מי המבול (פסוק ז). ורש"י כתב אף
נח מקטני אמנה היה ולא נכנס לתיבה עד שדחפוהו המים. ולשון
בראשית רבה³⁸ מחוסר אמנה היה אלולי שהגיעו עד קרסוליו לא
היה נכנס לתיבה. אם כן יאמר שלא נכנס שם עד שגברו המים
וכסו פני כל הארץ וראה כי יטבע.

34 תענית כז, ב. 35 ויקרא א, ט ד"ה עולה. 36 בפדר"א (כג, דף נג): בעשרה
במרחשון נכנסו כל הביות אל התיבה (וע"י בד"ל, כא). ודעת רבינו שלא נאספו אליו
כלל ולא באו עד עצם היום הזה שהיה הגשם. 37 "הוא שאמר" - ע"פ כ"י.
בס"ש: וכל אשר. בטור: ולפי שאמר. 38 לב, ו.

חזקוני בהם²⁸, וטהרה וטומאה דהכא היינו באכילה וכשהכיר הטהורות
לאכילה מבין האחרות, למדנו שלמד תורה כמו שפרש"י. ד"א
התם בזבחים בעופות פריך "מנא ידע אם טהורים אם טמאים",
שהרי מיני עופות טמאים מרובים²⁹ ואין לעמוד בסודם, ומשני
העבירים לפני התיבה, אבל אבהמה לא פריך שאין מין בהמה
מרובה כל כך ולא היה צריך להעבירם לפני התיבה וכשהכיר
הבהמה בלא העברה לפני התיבה למדנו שלמד תורה. ד"א מכל
הבהמה הטהורה, הנקיה, מתוך שממעטין אותן על ידי אכילה.
תקח לך, ממנה ז' זכרים וז' נקבות ואם לא תביא מהם רק שנים
איש ואשתו יהיו כלים, אבל מן הטמאה והמאוסה לאכול סגי
בזוג אחד. ואף ע"פ שיש מהם שהאומות אוכלין כגון חזיר
וכיוצא בו, הם משריצים ויולדים הרבה בכרס אחד. ומתוך
שריבה הכתוב בטהורות זכרים נקבות הבין נח שהקב"ה חפץ
שיקריב לו מהן קרבן. שכן משפט עולה באה זכר, כדכתיב: אם
עולה קרבנו זכר תמים יקריבנו (ויקרא א ג). ומה שלקח מכל מין
טהור שבעה זכרים כדי להקריב מהם חמש עולות לו ולאשתו
ולשלשת בניו, ונשתתירו שנים זכרים לחיות זרע. שבעה שבעה
איש ואשתו, בבהמה שזכרות ונקבות שלה כעין זכרות ונקבות
של בני אדם נכתב בה איש ואשתו. אבל עופות שאין זכרותם
ונקבותם כעין בני אדם לא נכתב בהן איש ואשתו רק שבעה
שבעה.

(ד) ארבעים יום וארבעים לילה, נגד מכת ארבעים. ד"א על
שעברו תורה שנתנה למשה לארבעים יום.

88 ויקרא יח, כד. ושם: אל טמאו בכל אלה. 29 (ע"י חולין סג, ב).